

Posudek na bakalářskou Bc. Lenky Parvoničové

Římská vojenská přítomnost v Západní poušti

Praha 2013, 71 stran textu, 23 vyobrazení

Cílem práce se stalo zhodnocení římské vojenské přítomnosti v Západní egyptské poušti. Proto autorka nejprve hodnotí historickou situaci ve sledované oblasti: od Caesarových po Augustovy aktivity, vychází ze zpráv z předchozích i soudobých historiků a geografů (na tomto místě je třeba konstatovat, že jejich díla nejsou uvedena v přehledu pramenů). Ekonomický a kulturní potenciál Egypta byl jedním z důvodů, proč se oblast r. 30 př. Kr stala provincií. Následně je zhodnocen vývoj římské přítomnosti v období středního principátu až po pozdněřímské období a příchod Arabů.

Vzhledem k tomu, že sledovaná oblast se nalézá v definovaných oblastech, autorka správně ve třetí kapitole podrobně sleduje přírodní podmínky (zde vychází ze své předchozí práce). Věnuje se geomorfologii, geologii a klimatu. Stejně podrobně popisuje také hydrologické podmínky oáz a okolních pouštních oblastí. V tomto ohledu je jistě oprávněné srovnání se staršími obdobími: nejen v době římské se staly neobyvatelnými a byl využíván především jejich nerostný potenciál, samotné Západní oázy, ležící níže než plocha pouští (oddělené eskarpmentem), se staly hlavními oblastmi, vhodnými pro osídlení. Na rozdíl od Východní pouště byly vhodné oblasti především pro zemědělské aktivity a z tohoto důvodu se stala oprávněnou také vojenská přítomnost.

Podrobně je zhodnocena situace v oázách. Zde byly zemědělské aktivity závislé na vodních zdrojích, které se nalézaly především v centrální části oáz. V římském období, kdy došlo k intenzifikaci aktivit, již nebyly využívány pouze tyto zdroje, ale došlo k budování rozsáhlých sítí podzemních vodovodů (manawárů, qanátů), původně budovaných v oblastech východnějších. Tento systém, pokud byl udržován, zajišťoval dostatečný přísun vody pro rozšiřující se polnosti i sídliště (příkladem je část rekonstruovaného manawáru a funkčního hospodářství nedaleko qasru Labecha v oáze Charga). Tuto část práce považuji za podstatnou pro zpracování zvolené problematiky.

Následující (čtvrtá) kapitola se zaměřuje na jednotlivé oázy: Siwu, Faráfru, Bahréju (el-Héz), Dáchlu a Chárgu. Nejsou zmíněny dnes již neobydlené oázy Areg a Bahrein, které v době římské též patřily k důležitým oblastem mezi oázou Síwa a Bahréja. V těchto oblastech jsou doloženy nejen nekropole, ale také osídlení a zemědělsky využívané plochy (skutečností je, že nejsou odpovídajícím způsobem publikovány). Pokud jde o Síwu, dnes již není možné přesněji interpretovat strukturu římského osídlení, nicméně na řadě míst jsou doloženy římské nekropole. Podobně je možné hodnotit oázu Farafru, která v době římské nepatřila k důležitým – autorka zmiňuje starší kontexty – původní holocenní plaje a wádí. Jde-li o římské období, vychází ze starších pramenů (*Fakhry 2003 /reprint/; Abd El-Ghani – Fazwy 2006*; přes všechny předpoklady dnes nelze na rozdíl od dalších oáz konstatovat římské osídlení na ploše současného osídlení). Kapitola 4. 1. 3. Je věnována Bahréji a následně také její jižní části, oáze el-Héz. Zde jsou fortifikační prvky popsány v souladu s dosavadním stavem bádání. Toto není možné bez výhrad konstatovat o jižních oázách Dáchla a Chárga. Právě zde je řada fortifikací, střežících nejen sídliště, ale také komunikace. Na tomto místě považuji za vhodné podrobněji zhodnotit jednoduché opevněné věže, hydremata a pevnosti (Labecha, Ayin um Dabadib, Quasr Dush), které byly alespoň částečně dokumentovány. Tato problematika by vzhledem

k tématu měla být podrobněji pojednána (např. vztah mezi fortifikacemi, jejich definování, vnitřní uspořádání, etc.)

Předložená práce hodnotí oblast Západní pouště především z morfologických, environmentálních pohledů, které jsou pro počátky a následný vývoj osídlení zásadní. Přesto chybí podrobnější zhodnocení konkrétních lokalit (fortifikací), které vznikly v horizontu 2. – 6. století po Kr.

Součástí práce je podrobný seznam literatury (s. 61 -71), který dokládá hluboký zájem o studovanou problematiku. Vhodně ji doplňuje také obrazová příloha.

Autorka prokázala velmi dobrou znalost problematiky, její práce také po formální stránce splňuje požadavky, kladené na práce bakalářské.

Doporučuji ji s hodnocením „velmi dobře“ k obhajobě a pro další řízení k udělení titulu „Bc.“

V Praze 20. srpna 2013

Doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Ústav pro klasickou archeologii